

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu: an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Pentru armată.

Sibiu, 15 Iulie n.

Lui și Marți, săptămâna trecută, s-a ținut consiliul comun de ministri în Viena, sub președinția domnului ministru comun de externe Berchtold. Au participat ceilalți doi miniștri comuni ai monarhiei noastre: de războiu și de finanțe, comandanții marinei austro-ungare, cei doi miniștri-preșidenți și ministrii de finanțe, din Austria și din Ungaria. Sedințele ținute au fost de durată foarte lungă și în ele a fost stabilit în mod final bugetul anului viitor și al anului viitor despre cheltuielile comune, astfel, că la sfârșitul delegațiunile le pot lua în discuție și le pot vota pe amândouă.

Cu toate, că bugetele au fost luate în cadrele cele vechi, ele sunt totuși ceva mai urcate (mai ales cel din anul viitor) decât bugetele comune din trecut, pentru că s-au ivit unele trebuințe urgente, pentru cari a trebuit să se dea acoperirea necesară.

Importanța consiliului comun de ministri nu e însă aceasta, ci ea reșede în faptul, că domnul ministru de războiu, generalul Afferberg, a cerut votarea unui credit de 250 milioane coroane pentru reorganizarea armatei, și mai ales pentru procurarea de tunuri noi pe seama artileriei austro-ungare, iar guvernele statelor interesate nu au fost aplecate să-i împlinescă cererea, și astfel ministrul de războiu și-a retras de astădată propunerea, pe care însă a promis, că o va reînnoi în anul viitor.

Mai ales ministrul-preșident ungar, dl. Lukács, a luptat cu multă energie în contra acceptării propunerii ministrului de războiu, provocându-se, nu numai la situația nefavorabilă financiară, în care se află țara pe care o guvernează, ci și la situația politică, gravă și încercată, deci neprielnică pentru votarea u-

nor cheltueli atât de mari, fie necesitatea lor oricât de motivată și de urgentă. Domnul ministru-preșident al nostru a spus în consiliul comun de ministri, că după cele întâmplate în Budapesta: votarea legilor militare și zdrobirea obstrucției, — nu poate pași în fața parlamentului cu cererea votării unui credit atât de mare, fiindcă nu numai opoziției unite i s'ar pune în mână o nouă armă și i s'ar da nou prilej de a agita țara, ci și partidul său propriu poate se denega votarea, cu provocare la raporturile nefavorabile financiare din țară, și mai ales cu provocare la faptul, că cu ocaziunea votării ultimului credit mare, pentru procurarea de vase noi de războiu, s'a dat asigurarea, și s'a făcut promisiunea din partea celor dela conducerea afacerilor militare, că alte cheltuieli mari, în curs de cinci ani, nu vor mai fi cerute pentru armată.

Părerile ministrului - preșident ungar le-a împărtășit și prim-ministrul austriac, și astfel ministrul de războiu, văzând, că cu toată apărarea pe care a făcut-o punctului său de vedere domnul ministru comun de externe, nu va putea strebate cu propunerea sa, și-a retras-o, cum am spus, dar nu pentru totdeauna, ci numai pentru anul acesta, promițând, că în anul viitor va cere de nou acest credit, foarte necesar și foarte urgent.

De sine înțeles, că domnul ministru de războiu se va putea ține de cuvânt numai în cazul, dacă și în anul viitor va fi tot dânsul conducătorul afacerilor militare în monarhia noastră, și nu va fi înlocuit cumva cu altul, care poate că va avea alte planuri și va pași cu alte propuneri în fața consiliului comun de ministri și în fața delegațiunilor. Dar acesta e un lucru, care puțin ne privește, și puțină importanță are pentru popoarele monarhiei noastre, datoare se aducă jertfiei cerute pentru armată, totdeauna însă

în cadrele posibilității. E irrelevant, că domnul Afferberg, ori altul, ne cere sutele de milioane pentru reorganizarea și îmbunătățirea armatei, — noi vom avea să le plătim. Tot ce putem se facem, și ce avem se facem, este, se cerem și noi la rândul nostru, popoarele contribuitoare, ca să fim cruțate de orice fel de cheltuieli de prisos, pentru că sutele de milioane nu se scutură din mână, ci se adună cu multă sudoare, — probabil necunoscută domnilor generali ai armatei noastre.

Am dat și vom da tot ce ni se cere pentru armată; dar ne cade greu se dăm și pentru capriciile celor din fruntea armatei, ori pentru nepriceperea lor. Pentru că de astădată despre aceasta e vorbă. S'a dovedit adevărat în cursul anilor din urmă, că tunurile de bronz ale artileriei noastre nu sunt bune, nu sunt destul de sigure, și ele trebuie înlocuite cu tunuri de oțel. Pentru tunuri de oțel cere deci domnul Afferberg mulțimea aceea de milioane. Dar tunurile de bronz, pe cari le are acum artileria austro-ungară, nu sunt vechi; înainte cu câțiva ani au fost abia turnate, cu cheltuieli asemenea de câteva zeci, ori sute de milioane! Nu s'ar fi putut ști deci atunci, că n'au se fie bune, și nu s'ar fi putut turna atunci tunuri de oțel pe banii pe cari au fost turnate cele de bronz? De ce se fac astfel de experimente costisitoare, astăzi cu tunuri de bronz, mâne cu tunuri de oțel, poimâne poate cu tunuri de aramă, — în contul buzunarelor cetățenilor, destul de împovărați cu sarcini publice? În alte state încă se fac îmbunătățiri, se introduc inovații, se procură armament nou pentru armată, — dar nu în urma capriciului unuia ori altuia, ci pe temeiul unor studii scrupuloase și amănunțite, făcute pretutindenea, pentru a se afla, ce e mai bun și mai folositor pentru zilele de astăzi, și apoi aceea se procură, ori se face, ce experții au aflat că e

mai bun, și cetățenii dau bucuros partea ce li se cere pentru acoperirea cheltuelilor. Experimentări însă, cu cheltuieli de sute de milioane, nu se fac nici unde, decât numai la noi! Iar obiceiul acesta ar trebui se înceteze, pentru că disprețuiește și ruinează pe aceia, dela cari se cer aceste enorme cheltuieli!

Dela „Asociațiune”. Adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se ține anul acesta în Sibiu, în 13 și 14 Octomvrie n. Cu ocaziunea tinerii se va desvâli și bustul fericitului în Domnul George Barițiu, fost prim-secretar, iar în urmă president al „Asociațiunii”.

Episcopia greco-cat. maghiară. Ministrul comun de externe dela Viena a trimis încunoștințare oficială guvernului ungar, că scaunul papal dela Roma a încuviințat înființarea noiei episcopii gr.-cat. maghiare, cu sediul în Hajdu-Dorog. Noua episcopie va avea și un vicariat, în Săcuime. La episcopie vor fi încorporate 44 de parohii române din dieceza Orășii-mari și 4 parohii din dieceza Gherlei, iar la vicariatul din Săcuime vor aparține 35 de parohii din arhidieceza română a Blajului. Bula papală, prin care se creiază aceasta nouă și dureroasă stare de lucruri, a fost predată în mod solemn ambasadorului monarhiei noastre din Roma, și a fost publicată în organul oficial al vaticanului, în săptămâna trecută.

Ne aflăm deci în fața unui fapt împlinit, care nu mai poate fi schimbat, și pe care nu l-a putut schimba nici costisitoarea adunare de protestare dela Alba-Iulia, care a avut o singură scădere, că s'a ținut *prea târziu*, când lucrurile erau toate bine aranjate și nu mai puteau fi stricate. Cine poartă vina?!

FOIȘOARĂ.

Schițe dela sate.

Moș Irimie.

De El. Măgean.

Soarele ieșise de după munți ca un glob roșu aprins scaldat în o mare de foc. De prin curți copilașii cu bisiele lor „cu plează” zoreau vacile către ciurda satului. Pe dinaintea porților era stropit și măturat frumos ca în zi de sărbătoare, iar salcâmi de pe marginea drumului, încărcate de flori, împrăștiu în aer un miros plăcut, îmbătător. Dela biserică din sat clopotele umpleau văzduhul cu muzicalitatea lor, iar sunetul vibrător al metalului era atât de impanător în liniștea patriarhală a satului, că și cel mai necredincios, — la auzul lor, — se simțea pătruns și înviorat de tainica putere a credinței.

Moș Irimie, după ce și-a pieptenat pletele cărunte, a deschis oiașul și în liniștea odăii lui și-a zis ocerne rugăciunile de dimineață. A trecut apoi în „casa cea mare” și deschizând vechea ladă adusă ca zestre de bătrâna lui de când s'au luat, a început să se gândească de sfânta biserică. Peste cămașa albă de în s'a încoins ou șerparul lui înflorat, care-l avea

de când era flăcău, și-a luat apoi pe umeri ocojocul alb ca spuma, cusut cu flori de ibrișin, care-l purta numai la zile mari și astfel gătit de praznic a pornit domol spre lăcașul sfântei biserici. Pălouri, pălouri de bătrâni și femei ou frunze de mărgheran și calapăr în mâni mergeau către casa Domnului.

Și clopotele sunau lin și pătrunzător.

În progada bisericii de pe mormintele mai proaspete se ridica fantastic, în ondulări line, fumul de tămâie din cupele de pământ aduse de rudeniile răposatilor, iar pălpăirile de lumină ale candelor cari străluciau morminte a dădeau un farmec mistico întregului ținut.

Biserica era plină de lume. În strălucirile de lângă altar erau epitropii bisericii și fruntașii satului, mai apoi gospodarii mai bătrâni cari își aveau fiecare strana lor. Lângă stranele învățătorilor și ale cantorilor erau copiii de școală cari cântau totodată și la sfânta liturgie, iar în fund erau femeile.

Moș Irimie după ce intră în biserică, se duse la icoane, făcu câteva închinăciuni, străută icoane, apoi se duse liniștit la strana lui.

Acasă lăsase pe Ileana, — fata lui, — să îngrijească de curte și să facă de ale mâncării, pe când vor veni dela biserică.

După sfânta liturgie preotul se sui pe amvon și cu cuvinte bine simțite vorbi poporenilor despre credința noastră strămoșească și despre binefacerile sfintei biserici, unde desăvârșitul, cât și păcatul își găsesc alinaarea și mângăierea sufletească. A vorbit după aceea despre dușmanii bisericii, cari sunt totodată și dușmanii bunei stări a sâtenilor, despre beție și despre lux, cari amândouă, unde se incubă, fie omul cât de gazdă, îl duc la sapă de lemn. Oamenii ascultau cu neașta învățăturile idealistului cuvântător, iar femeile din fund aruncau câte o uitătură dojenitoare înaintea lor unde erau fetele, cari împodobite cu fel de fel de cusături sumpse, plecau capul roșindu-se, sub privirile mastrătoare ale mamelor.

După predică lumea a început să iasă din biserică, iar moș Irimie ocoli drumul pe unde a venit și porni prin târg către casă. Pe drum se gândea mereu la vorbele părintelui preot zicându-și în sine: Eu bețiv n'am fost, stricat nu, strae sumpse domnești n'am purtat, de munot am muncit oinozei de ani și mai bine la vatra străinului și acum nu pot să-mi hodinesc bătrânețea la căsuța mea fără să fiu silit să mai bat cele țări străine, măne le pustia. Ce nedreaptă mai e și lumea aceasta ou unii oameni, — gândi moș Irimie, — și oftă greu.

În poartă Ileana, — o fată ca

de vre-o 18 ani, ou obrăzii plini și roșii ca două mere, — ieșise ou șorțul în brâu și ou măneile sufocate să vadă nu vin părinții dela biserică. Un purcelăș, după ce a găsit ușa bucatăriei închisă, venise gâitând la poartă și răcând ou botul în pământ își cerea și el partea lui de amezi. Ileana își puse mâinile scoc deasupra ochilor și văzu în capul străzii, că moș Irimie vine însetător, apoi se repezi în bucatărie să mestece mămăliguța și să încoalească tocana care rămăsese din ziua cealaltă.

Cerul era limpede și senin, iar razele soarelui împrăștiu ou căldură dulce, molatecă. În timpul cât au fost bătrânii în biserică, Ileana stropise și măturase curtea frumos și sub nucul stufos din fața casei a adus ou masă peste care pusese ou pânzătură albă ou laptele, iar acum se gătea să aducă și mâncarea. Mai la o parte sub un măr purcelășul căuta să-și facă prietenie ou pisica, dar aceasta văzându-l oum gâit fără astâmpăr și cum tot răcise începuse să sforăie și să soupe, pregătindu-și ghiarele de atac. Vre-o câteva găini văzind cearta între cei doi dușmani fugiră speriate în „gârlele” pivniții, iar cloca alerga în toate părțile îngrijorată, tânguindu-se într-una până își strănse pușorii sub aripi.

(Va urma).

Incasarea pretensiunilor bisericesti.

După Dr. Zolnay Ienő, fiscal comitatens,
de Const. Moldovan, preot.
(Fine).

Aceste sunt regulile cele mai esențiale pentru incasarea competențelor bisericesti.

Se naște acum întrebarea, că de ce se incasează — în general — pretensiunile bisericesti pe cale administrativă?

E de prisos a intra în amănunte cu privire la rezolvirea acestei întrebări, câtă vreme praxa a fost totdeauna aceasta; afară de aceea ordinațiunea ministerială din 6 Decembrie 1907 a enunțat, că ori cererile de drept, care servesc de bază la administrarea dărilor bisericesti și care există între biserică și membrii ei, este de natura dreptului public, deci se ține de autoritatea administrativă, de aici reiese, că ori ce pretensiune bisericască hotărâtă definitiv se incasează totdeauna pe cale administrativă. În decursul timpului s'a pornit o polemie (între secretarul de stat Pap Antal și procurorul reg. Dr. Engel Sándor) asupra întrebării acesteia, la care disoziție a luat parte și dl. fiscal Dr. Zolnay Ienő, cu a cărui broșură mă ocup. Din punct de vedere al cercului de activitate, ceea ce privește incasarea pretensiunilor bisericesti, bisericile recunoscute în țara noastră nu pot fi privite ca simple corporațiuni (colegii), după cum se silește a le prezenta unul din ei (Dr. Papp Antal). Bine a purces însă atunci, când a voit să dovedească din natura de drept a bisericilor — ceroul de activitate a acestora, dar concluziile îi sunt greșite, deși în mod abstract — totuși definește destul de clar și liber noțiunea bisericilor. Cu toate acestea nu se poate neocoti recunoașterea drepturilor, privilegiilor, îndreptățirilor lor vechi, ba nici nu e permis să se facă aceasta decât dacă nu va voi cumva cineva să distrugă ordinea de drept.

Tot această lege prin §. 6 asigură susținerea neschimbată a legilor pentru bisericile până azi recunoscute.

Recunoaștem că sunt multe lucruri și pe terenul acesta (administrativ), cari și-au trăit timpul lor; dar atât pentru trecut lor, cât și din recunoaștință față de drepturile de natură obligatorie a bisericilor, ba mai mult și pentru aceea trebuie să se sprijinească, fiindcă instituțiuni de valoare morală, cari se bazează pe dreptul istoric, trebuiesc conservate și sprijinite. Deci biserică trebuie sprijinită într-o validitate drepturilor ei.

Trecutul bisericilor recunoscute, în special a rom.-catolicilor, arată că de la fondarea ei ea este înădită cu istoria țării noastre. E lucru cunoscut, că biserică — ca instituțiune a puterilor spirituale și culturale — a fost deosebit de adevărat factor decisiv și conducător în țară. Statul clerical și biserică rom. cat. ca factori conducători și-au întărit și estina — după putință — drepturile diferite. Toate acestea în timpul reformării nu numai că doar s'ar fi nimicit, ci din contră, principii țării, — având dreptul de supremă inspecție asupra tuturor confesiunilor — au dat până și protestanților liberă dispunere asupra mijloacelor coercitive a autorităților politice.

Dacă judecăm bine antecedentele, trebuie să recunoaștem, că — între împrejurări normale — și astăzi incasarea tuturor pretensiunilor bisericesti revine numai administrației civile.

Fiindcă venitele funcționarilor bisericesti se compun și astăzi în cea mai mare parte din prestațiunile singuraticilor, și astfel existența unei clase întregi de oameni (preoți și învățători) e problematică, dacă undeva s'ar denega din partea tuturor asemenea prestațiuni, e lucru clar, că incasarea pretensiunilor nu se poate îndruga nici deocum pe calea justiției, cu ajutorul căreia nu s'ar putea incasa astfel de pretensiuni ani de-a rândul, și ar putea să piară de foame toți membrii acestor tagme sociale.

Deci lucrul stă astfel, că de competența justiției se țin și astăzi numai acele pretensiuni bisericesti, a căror bază de drept e discutabilă.

Dar și astfel de pretensiuni, întrucât achitarea lor este un uz, trebuiesc incasate pe cale administrativă până în acel moment, când baza de drept a pretensiunii este nimicită pe calea justiției prin o sentință intrată în valoare de drept.

Între datorințele generale ale forului administrativ este și aceea, ca să susțină și în viitor referințele pozitive de până acum.

Când baza de drept se clatină, și dacă pretensiunea discutată nu e în uz, d. e. a fost numai însemnată în vizitația canonică, sau e o pretensiune care obține rar

de tot, atunci îndatorirea (de solvire) o stăpânește judecătoria (cu excepția cazurilor când bisericile autonome au pretensiuni față de credincioșii lor, unde judecă însăși biserică). Fără sentință judecătorească nu se poate da ajutor pe cale administrativă.

Cazuri de acestea sunt atât de rari, încât se poate spune — că în timpul prezent — incasarea pretensiunilor bisericesti se ține numai de administrație.

Împrejurarea, că pentru incasare de pretensiuni bisericesti nu sunt izvoare de drept pozitive și că art. de lege 44—883 nu se estinde și asupra acestora, nu se poate accepta ca datătoare de ton.

Legea generală de execuție pe cale administrativă nu cuprinde nici o dispoziție pozitivă (afară de începutul încaputului art. de lege 20—901) și totuși s'a esperiat, că procedura administrativă se desfășură cu vioiciune în toată țara; ce e mai mult, procedura administrativă se și desvoltă; greșelile de competență în privința acestora nu sunt rezultatul unei proceduri cuprinse în paragrafi, ci mai curând se reduc la alte scaderi cunoscute pe terenul administrației.

De aceea — în lipsa totală de reguli de drept pozitiv — de multeori administrația este necesită să se folosească de acele dispoziții de drept, cari sunt mai aproape de natura cauzei ce o interesează. Așa e și cu art. 44—883, care n'a fost intenționat astfel, ca anume dispoziții practice ale ei, administrația în cazuri necesare, create de împrejurări, să le ia dea gata și să le aplice și pe alte terene. Din aceasta s'a întâmplat de fapt, și astăzi practica generală și recunoscută în țara întreagă, e — că — în genere — execuțiile administrative se îndeplinesc după regula aceasta.

Faptul acesta încă e o dovadă, că însăși viața e procesul cel mai puternic, care, sau află o lege și atunci se acomodează ei (dar dacă e rea se desființează), sau dacă nu află, creiază una cum îi este trebuința.

Deci și pe viitor sunt tot de aceea părere — zice fiscal comit. Dr. Zolnay Ienő în broșura sa — ca pretensiunile bisericesti să se incaseze pe cale administrativă. N'am amintit mai pe larg faptul că în cercul autonom al bisericilor — fără vătămarea aceluia — nu s'ar putea concedea dreptul de a judeca dela judecătoria lumească. A vătămarea autonomiei bisericilor nu numai că nu e consult, dar e chiar periculos. Din contră, se poate afirma, că luarea petrecărilor din mâna confesiunilor autonome nu s'ar putea, — deoarece de sute de ani își aduc înseși sentințele în privința contribuțiilor și dărilor de cult, și numai în caz de nesolvire, se îndreaptă către autoritatea lumească pentru executarea aceluia.

Astăzi forul lumesco, care execută hotărârile, este autoritatea administrativă; n'ar avea nici un înțeles ca pe viitor sentințele bisericesti să se execute prin forurile judecătorești, mai ales, că sunt și astăzi sentințe bisericesti, la a căror execuție — cel puțin astăzi — nu se poate da ajutor legal din partea judecătoriei. D. ex. cazurile execuției personale, punerea sau depunerea din oficiu a unui oficiant bisericesc ș. a.

Administrația va păstra și în viitor tot aceea demnitate — ca singurul realizator al puterii execuționale, — în toate lucrările ei, îndeplinind acolo unde nu este nici o excepție toate în modul cel mai scurt și potrivit. În cazuri de controversă să se susțină stările adevărate. Administrația are avantajul, că nu este legată de regulamente anumite și astfel poate opera repede.

În gradele mai înalte, judecarea cauzelor controversate nu le-aș mai onorede forurilor de până acum (vicecomite, comisiune administrativă, fără instanței de mijloc a forului administrativ, ce se va înființa; iar în general celui mai înalt: forului administrativ regesc. Se așteaptă, că la o reformă nouă, autoritatea forului I. să se întărească în așa măsură, ca procedura judecătorească în gradul prim să fie multumitoare. Procesele adevărate de drept (cum sunt cele de proprietăți, baze de drept, etc.) nu se pot lasa niciodată dela judecătoria regulată; din contră, ceroul proceselor se poate estinde, (chestii de patronage, cari și azi în mare parte se îndeplinesc pe cale administrativă, deși în astfel de cauze grave nu corespunde această cale). În reasumat părerea mi le cuprind în următoarele:

1. După starea actuală, incasarea a tot felui de pretensiuni bisericesti în general se îndeplinește pe cale administrativă.

2. Excepție formează acelea, a căror bază de drept e discutabilă.

3. Totuși la astfel de pretensiuni bisericesti, cari obțin între biserică și credincioșii ei, a căror bază de drept e neco-

testabilă, sunt competente numai autoritățile administrative, și în asemenea a-faceri nici judecătoria nu se poate amesteca. (D. e. fiecare biserică are dreptul a decreta impozite și contribuțiuni bisericesti).

4. De lege ferenda: ar trebui să se susțină starea de azi cu deosebire, că a-facerile cari de prezent aparțin autorităților administrative, în viitor — în caz de proces, să fie regulate prin judecătoria administrativă, iar sfera de competență a justiției să se estindă și asupra acelor cazuri, cari după natura lor juridică revin justiției.

+ Gavriil Vaida.

Cel mai bătrân preot din traul Cetatei de peatră — dacă nu din întreaga arhidieceză — venerabilul paroh gr.-or. din Berințe, Gavriil Vaida, a încetat din viață în 1 Iuliu n. în etate de 87 de ani, având 62 de ani de preoție. În mormântul său s'a îndeplinit în mod impunător și vrednic de persoana repozatului, prin 12 preoți, în frunte cu administratorul protopresbiteral Andrei Ludu, la 21 Iunie (4 Iulie) în prezența unui public mare din parohie și din toate satele vecine, unde în cursul lungii păstoriri, aproape în toate a servit pe rând, ca administrator parohial, decedatul G. Vaida.

La finea prohodului îndeplinit în biserică administratorul protopresbiteral a rostit o predică funerală foarte frumoasă, iar la mormânt a vorbit subserisul, caracterizând pe repozatul „ca preot, ca servitor al altarului, unde a fost concentrată întreaga ființa lui“. Ca bărbat din lumea veche nu se mândrea cu știința sa, deși vorbea românește, ungurește bine și cita adeseori latinește și nemțește; podoaba sufletului său au fost virtuțile creștinești, cari astfel au fost apreciate în vorbirea rostită la mormânt:

„Simplu la port, simplu la cuvinte, preotul Gavriil Vaida a arătat totdeauna o credință în stare să mute și munții, încât mulți de aproape și mulți din depărtări mari sub efectul rugăciunilor lui, ce izvorau evlavios din credința adâncă că trăiește Dumnezeu, mirați se întreba, ce e acesta, căruia se pleacă și draci? Pentru credincioși s'a rugat cu credință, și prin ruga lui din credință pentru credincioși, Dumnezeu făcea minuni, încât s'a lăsat cuvântul cu adevărat că aici „orbii văd; surzii aud; schiopii umblă, leproșii se curătesc!“ Biserica lui, casa lui de rugăciuni, a fost cu adevărat lacul Vitheoda, unde cine intra se vindeca „ori de ce boală era cuprins“. În Maramurăș doară nu este sat, de unde să nu-l fi cerșet bolnavi cu boale grele, ca prin rugăciunea lui să afle mântuire.

„Inima înfrântă și smerită Dzeu nu o va urgisi.“ Aceste cuvinte ale Psalmistului le vestea adeseori cu fața veselă și în toată viața lui a fost adevărat tip al smereniei. Întreaga viața lui a fost o resignare de mucenici în voia lui Dzeu; de parte de dorințele deșerte, în toată viața sa nu s'a amestecat în sfaturi straine altăruia; nu a luat parte în viața sgomoasă socială sau economică, ci cu atât mai mult și-a adăunat sufletul în citirea evangheliei, molitvelnicului și a Psaltirei, pe cari le știa de-a rostul, încât uneori vorbirea lui sta din citate biblice așezate lângă olaltă frumoasă, la înțeles. Dragostea către toți îi era o altă însușire de căpetenie, prin ce s'a adevărat vrednic ucenic al lui Cristos. Nimeni nu a făcut nici o nedreptate; invidia, răsunarea, mânia erau straine sufletului său, și chiar dacă unele împrejurări le-au aprins, îndată ierta pe ori și cine, încât în el s'au intrat cuvintele apostolului Pavel: „Soarele să nu apună peste mânia voastră“. Om întru care viclesug nu era“.

Berința va fi multă vreme încă loc de peregrinație a celor bolnavi, dornici a se mântui prin credință și rugăciune.

Gavriil Vaida a fost până în zilele din urmă ale vieții sale un cântăreț de prima forță cu un glas metalic, melodios și bine stăpănit. În viață spunea adeseori, că a fost primul pe care l-a hirotonit Șaguna și la întrebarea că ou ce va fi dator, i-a răspuns „cu nimic, fiale, în dar am luat, în dar dau“.

Despre Escalența Sa I. P. S. arhiepiscop și mitropolit Ioan Meșianu zicea, că i-a fost conșcior în seminar, dar ca om foarte învățat și cu minte mare s'a dus la școli mai mari, la Cluj.

Credința lui Gavriil Vaida s'a înălțat și creștea în toți; fie memoria lui binecuvântată și în veci pomenirea lui.

Vălenii-Șomcușii, la 24 Iunie (7 Iulie) 1912.

Stefan Ghetie
paroh gr.-or.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convoca.

Membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ din despărțământul Regh. (XXVI). precum și toți sprijinitorii literei române sunt invitați a participa la

adunarea cernală,

ce se va ține în Reghinulăsesc (Szász-régén) în 25 Iulie n. la ore 3 p. m. în pavilionul din promenada ogului cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului despre activitatea comitetului cernal.
3. Raportul casarului statorirea bugetului pe anul de gestiune 1912/1913.
4. Alegerea unei comisii pentru incasarea taxelor și înscrierea membrilor noi.
5. Alegerea directorului și a comitetului pe un period nou de trei ani.
6. Alegerea casarului și a secretarului pe trei ani.
7. Eventuale prelegeri și disertațiuni anunțate directorului conform statutelor.
8. Alegerea delegaților pentru adunarea generală a „Asociațiunii“.
9. Închiderea adunării.

Reghin, la 4 Iulie st. n. 1912.

Dr. Ioan Harșia
dir. desp.

Ioan Voda
secret.

Intrunirea secțiunilor științifice-literare ale „Asociațiunii“.

Sibiu, 15 Iuliu.

Eri, Duminecă, s'au întrunit în Sibiu secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii“ în sesiune ordinară. Au participat la ședința de deschidere următorii membri ordinari și corespondenți: Partea Cosma, Dr. Valeriu Brăniș, Virgil Oniț, Nicolau F. Negruțiu, Dr. Ambroziu Chitanu, Arseniu Vlaicu, Nicolau Togan, Elie Dăianu, Dr. Ioan Lupas, Traian Barza, Dr. Silviu Dragomir, Dr. Onisifor Ghibu, Ioan A. de Prede, I. I. Lăpedatu, T. V. Păcățian, Dr. Iosif Blaga, Aurel Ceortea, Victor Păcală, Dum. Lăpădat, Romul Simu, Dr. Ioan Rațiu, Dr. Vasile Bologa și Dr. Ales. Bogdan, la olaltă 23 membri.

Și-au scuizat absența următorii: Dr. Cornel Diaconovich (care totodată cere să fie dispensat de a mai fi membru al secțiunilor literare), Dr. Ioan Stroia, Vasile Goldiș, Dr. N. Balan, Dr. Ioan Radu, Dr. G. Precup, Dr. I. Bău și Nicolae P. Petrescu.

La orele 11 și un sfert domnul Andrei Bărcanu, prezidentul „Asociațiunii“, deschide ședința plenară cu o cuvântare frumoasă, în care arată, că acum pentru a douăsprezece ori se întrunesc secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii“, chemate la viață, după două încercări neisbite, la anul 1900, în scopul de a împlini o mare și frumoasă misiune culturală. Secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii“ s'au ocupat în acești 12 ani din urmă cu multe chestii însemnate, cu multe idei frumoase, din cari însă foarte puține au putut fi realizate și prefăcute în fapte. Au fost ca semințe, care încoțesc, face frunze, crește, dar roade nu aduce. Cari să fie motivele? Pot să fie mai multe. Cel mai principal, crede însă că e acela, că între membrii secțiunilor lipsește legătura sufletească, chemată să i contopească într-o unitate armonică. Nu suntem deprinși încă a ne înălța pentru a lucra, a executa împreună ceea ce aflăm că trebuie să facem. Constată, că pe terenul literar avem destule talente de valoare, cari s'au distins prin lucrările lor, și tot ce ne lipsește este: concentrarea acestor elemente bune, o legătură sufletească între ele. Să nu lăsam deci să se continue această stare de lucruri, căci timpurile sunt grele și îndoită grijă trebuie să purtăm pentru a le preîntâmpina. Să ne gândim bine, cum ar putea fidelitatură, făcându-se concentrarea tuturor puterilor de muncă sub steargal „Asociațiunii“. Atrage atențiunea membrilor secțiunilor științifice-literare asupra acestei probleme, rugându-i să caute posibilitatea regenerării acestei instituțiuni, înființată cu bun gând și cu mare misiune.

Anunță apoi încetarea din viață a patru membri ai secțiunilor științifice-literare: Dr. Ion Borcea și Simeon Stoica, membri ordinari, apoi Dr. Stefan Erdeli și Sever Șeula, membri corespondenți, și dăruind, ca sesiunea actuală a secțiunilor să fie rodnică, declară ședința plenară deschisă.

Vorbirea de deschidere a făcut impresia adâncă asupra membrilor prezenți și la fine a fost acoperită cu acclamări.

Se otește apelul nominal și se constată prezența membrilor numiți mai sus.

Cu verificarea procesului verbal se încredințează membrii din Sibiu: T. V. Păoșian și I. A. de Preda.

Renunțarea dlui. Dr. Cornel Diaconovich din postul de membru al secției economice se va pune la ordinea zilei în ședința viitoare.

Urmează amănunțit raport anual al domnului secretar literar, Octavian Goga, către secțiile literare.

În el se face amintire despre frumoasele serbări culturale din Blaj, cu ocazia tinerii adunării generale din anul trecut a „Asociațiunii”, despre activitatea literară a celor patru membri decedați ai secțiilor literare, despre bustul lui G. Barițiu, care e gata și bine reușit, despre fondul adunat în scopul procurării bustului lui Barițiu și al lui Eminescu, despre biblioteca populară și școlară, etc. în urmă se stabilește ordinea de zi pentru secțiile singuratiche și ședința plenară următoare.

La propunerea președintelui, ședința plenară își exprimă prin sculare pietatea și condolența față de cei patru membri decedați ai secțiilor literare.

Domnul președinte prezintă două manuscrise trimise pentru a fi tipărite pe spesele „Asociațiunii”, al dlui Ioan Corbu din Bistrița și al preotului Navrea. Se predau secțiilor școlare spre cenzurare.

Membrul corespondent Dr. Onisifor Ghibu face propunerea, ca „Asociațiunea” să se înscrie ca membru la toate reuniunile învățătoresci din patrie, iar la adunările lor generale să trimită câte un delegat, care să o reprezinte.

Propunerea se predă secțiunii școlare. Ședința se ridică la orele 12. După amiază s-au întrunit în ședințe secțiunile singuratiche, iar astăzi la orele 11 s-a început a doua ședință plenară.

NOUTĂȚI.

Sfințire de biserică. Biserica cea nouă din fîna de nou înființată *Pria*, aparținătoare parohiei Stăroiei, protopresbiteratul Ungurașului, se va sfinți Duminică în 8/21 Iulie a. o. prin P. O. D. Pavel Roșca, protopresbiter tractual, în calitate de mandatar al Excelenței Sale Înalt Prea Sfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu.

Revocarea rectorului Bogdan. Maiestatea Sa, Regele Carol, a semnat decretul, prin care dl Ion Bogdan e revocat din calitatea de rector al universității din București. Cu girarea afacerilor, până la noua alegere, va fi încredințat domnului profesor Dr. Toma Ionescu, cel mai vechiu dintre decanii universității bucoareștene.

Strada Carageale. Consiliul comunei al capitalei București a hotărât, ca strada Rotari în viitor să se numească *Strada Carageale*.

Părechea regală română în excursiune la Brașov. Duminică după amiază a sosit în Dârstele Brașovului un automobil al curții române, în care ședea regele Carol și regina Elisabeta. Suveranii români au fost primiți cu ovații și după câteva minute s-au napoiat la Sinaia.

Manevrele marinei engleze. La manevrele din anul acesta ale marinei engleze iau parte 333 de vase de război, care împreună reprezintă o valoare de trei miliarde de coroane. Flota engleză stă sub comanda celor 16 admirali și 800 de căpitani. De pe două vase, care participă la manevre, se pot înălța în văzduh aeroplan militare.

Stațiune de radiu în Viena. După pilda din Berlin, se va construi și în Viena la spitalul general o stațiune de radiu. Stațiunea deocamdată se va deschide într-una din curțile acestui spital și va sta la dispoziția clinicilor și a medicilor din Viena.

Călătorie primejdioasă cu balonul. Cinci domni s-au înălțat cu balonul în Veneția. Balonul a ajuns deasupra Veronei la o înălțime de șapte mii de metri. Toți călătorii și-au pierdut simțirile. Când s-au deșteptat din ameteală, balonul se coborâse la o înălțime de 2000 de metri. Călătorii s-au coborât la Budapesta.

De-ale emigrării. Conform unui raport al poliției din Fiume, în jumătatea primă a anului 1912 au emigrat peste Fiume la America: 6932 bărbați, 1080 minori, 2459 femei și fete. Pentru motive de boală au fost respinși 160 de bărbați și 213 femei. Se constată din aceste date o scădere a emigrării pe linia ungaro-americană.

Exploziune. În localitatea Örkény, unde se țin tragerile la țintă ale artileriei din Budapesta, s'a întâmplat o catastrofă înfrîntoare. Dintr'un tun s'au tras șapte focuri, fără să se petreacă nimic neobișnuit. Când tunul a fost încălecat a opta oară, deodată s'a produs o exploziune. Teava tunului a crepat, iar soldații au fost aruncați în aer: patru inși au murit sfărmași în bucăți, al cincilea soldat a răpusat după câteva minute; alți patru s'au ales cu rane foarte grave și nu e speranță să scape cu viață, vreo cinci soldați s'au răniți mai ușor. Bateria celor nenorociți aparține unui regiment de artilerie din Viena.

Hymen. D-șoara *Anicuța Duța* și *Cornel Măeruşan*, abs. de teologie își anunță cunună, care se va celebra Duminică în 8 (21) Iulie 1912, la 4 ore p. m. în biserica gr.-or. din Crizbav (Krizba).

— *Aurica Iercan* și *Ioan Evuțian* logodiți, Șiolău, la 11 Iulie 1912.

Nimicirea unui corp ceresc. O revistă germană scrie: Astronomi distinși au constatat, că în primăvara acestui an s'a nimicit un corp ceresc în spațiul infinit, și împreună cu acest corp a perit poate o lume întreagă de ființe. Una din stelele Ursei mici, care fără îndoială este centrul outării sistem solar, deodată a improșcat o lumină intensă, care era de 120 de ori mai puternică decât lumina sa originală. Dacă în constelațiunea aceasta au locuit ființe inteligente, focul cumplit le-a mistuit. Catastrofa se atribuie exploziunii gazurilor, cari au făcut să piezuească scoarța din afară. Fenomenul nimicirii se poate repeta adeseori în numeroase sisteme solare. Nu încapă îndoială, că aceiași soarte va avea cândva și sistemul solar al nostru, împreună cu planeta sa o locuim.

Vară caldă. În urma căldurii nesuferite au murit în New York 6, în Filadelfia 14, în Boston 3 și în Pittsburg 5 persoane.

Vilegiatura Bistra. În timpul verii circulează trăsura poștei de două ori pe săptămână între Sebeș și Bistra. Pleacă din Sebeș în fiecare Marți și Vineri la orele 6 dimineața și sosește la Bistra la orele 7 seară. De acolo pleacă napoi în ziua următoare la orele 7 dimineața.

Din Murăș-Oșorheiu ni se scriu următoarele: La esamenul notarial, cari au decurs aici în 1-9 Iulie, s'au prezentat 7 Români și toți au depus esamenul cu bine, și anume: Romul Cosma, (com. Treiscaune), Ioan Deac, din Roșia (com. Alb.-inf.), Ioan Giurgiu, din Cichindeal (com. Sibiu), Valeriu Herlea, din Cudșir (com. Hunedoare), Emiliu Hules, din Galde.-inf. (com. Albe.-inf.), Iuliu Murășan (o. Murăș-Turda) și Simeon Uton, din M. Kolapatek (com. Maramurăș).

Parcul din Fontainebleau. Știri din Paris vestesc, că splendidul parc din Fontainebleau, care de pe vremea marelui revoluționari franceze a devenit proprietatea statului, va trece odată de curând în posesiunea unei societăți particulare. Societatea îl va parca și îl va folosi pentru clădiri și pentru scopuri economice. Se crede că președintele republicii nu va semna decretul, prin care s'ar pierde acest juvaer al excursioniștilor parizieni.

Din Chesler ni se scriu următoarele: Zilele acestea s'a terminat pictura la iconostasul bisericii noastre gr.-or. din Chesler, care pictură a fost executată de tinerul pictor Nicolae Bacu, din comuna Agărbiciu. Atât chipurile, cât și decorativa altarului sunt lucrate în colorare plină de ulei. Înfeșurarea chipurilor sfinte este atât de blândă, încât privind la ele îți inspiră pietate, și îți mărește credința. Tiviturile și broderiile tuturor chipurilor sunt lucrate pe baza motivelor noastre românești, fapt care trebuie apreciat și îmbrășcat de toată suflarea românească. Pentru că precum orice artă, — așa și pictura bisericească, numai atunci se poate dezvolta ea să devie plăcută poporului nostru românesc, când baza pe care e făcută, caracterizează lucruri din viața poporului nostru. Numai intrunind ea această indispensabilă condițiune, va cuprinde în sine suflul poporului nostru românesc. Cred că vorbind despre felul caracteristic al picturii dlui Bacu, voi face un bine celor interesați rugându-i ca pe viitor, — rău! avem oameni din sânul nostru, — să evităm a angaja la astfel de lucrări oameni străini de obiceiurile, suflul și de neamul nostru românesc. Nicolae Manovicu, paroh gr.-or. român.

Rachiul mortului. În statul Bogodunov din districtul Orel, cum scrie un ziar rusesc, s'a exhumat cadavrul unui țărăn ingropat înainte de doi ani. Când au desfăcut sicriul, s'a găsit între oasele repusatului o sticlă de rachiu. S'a dovedit, că băutura a fost pusă în sicriu de către fiul mortului, la dorința stăruitoare a acestuia din urmă.

Expozițiile Olandei în 1913. Olanda se pregătește să serbeze în 1913 centenarul independenței sale. Se vor organiza diferite expoziții în orașele de frunte ale țării. Astfel în Amsterdam se vor deschide următoarele expoziții: de navigațiune, de lucrări tipografice, de arhitectură, apoi o expoziție despre viața și munca femeii din 1813—1913. În Haga va fi o expoziție de tablouri, desene și tipărituri privitoare la istoria Țărilor de jos. În Leiden se va inaugura o expoziție de artă, științe și amintiri naționale. În alte orașe se vor organiza expoziții de industrie, de artă bisericească creștină, de instrucție publică, de comerț ș. a.

Din Turda ni se scriu următoarele: Duminică în 28 Iulie n. cu ocaziunea prestațiunilor trupei artistice a dlui A. P. Banuțiu, tinerimea română din Turda și jur aranjază o serată dansantă în „Reduta orașenească” din Turda. Invitățile speciale sânt sub tipar. Comitetul aranjator face pregătirile cele mai întinse pentru reușita seratei. De pe acum atragem atențiunea publicului nostru asupra acestei serate și mai ales rugăm cu insistență inteligența română din comitatul Turda-Arieș să sprijinească din toate puterile această rară manifestare culturală și națională. Turda la 12 Iulie st. n. 1912. *Comitetul clubului comitatens român.*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriașilor români, al Reuniunii sodalilor sibiieni, cu prilejul întâlnirii colegiale cu dl Adrian Pop, actual mășar în America, s'au făcut următoarele daruri: Adrian Pop, 3 cor.; Romul Botezan, învățător, Petra Simtion, librar, G. Bendorfean, măștru lustritor, C. Lăzar, măștru olșmar și Ioan Stanciu, măștru zugrav de case, câte 1 cor.; George Poponea, cond. tipografiei arhidiecezane, 50 fil.; Ioan Imbăruș, 32 bani, Ioan Finciu, ouleg. de litere și Nicolae Bulea, măștru lustritor, câte 30 bani; Ioan Marcu, Nicolae Stoica, Ilie Baciu, George Trifan și Ștefan Duca, oulegători tipografi, George Sășărmă, măștru pantofar și Nicolae Ișan, câte 20 bani. La același fond au mai dăruit: Ioan Frâncu, paroh (Cetea), Constantin Popovoi, paroh (Burjuc), Dămet. Comșă, învățăcel lăcătuș (Blaj), câte 50 bani, Emanuel Rohan, ospătar, soția s'a n. Pandea și copiii lor Ana și Ioan, câte 20 bani și Eugenia Tordășianu, profesoară, 10 bani.

Un președinte al republicii către popor. Traiul bun și rispa de averi se obișnuiește nu numai în Europa civilizată, ci și în țările depărtate ale orientului mai puțin civilizat. De aceea Suniatzen, președintele republicii chineze, a dat zilele acestea un ordin, care este vrednic să fie cunoscut și la noi. Președintele, adresându-se cetățenilor săi, zice: „Avem pilde numeroase, care dovedesc, că rezultatul orăzării este bună stare, iar urmarea defraului este nenorocirea. Rispa averilor naționale nu are hotar. Pentru o locuință frumoasă și trai bun, pentru cumpărarea de nimicuri, la o nuntă, botez sau înmormântare, se cheltuiesc sume enorme. De aici vine scumpetea traiului. Rispa și defraul se lăsează în aerouri tot mai mari; orașe și sate simțesc tot mai cumplit urmările dezastruoase ale cheltuielilor nesocotite. Oamenii sunt înglobați în datorii, se ruinează pe sine și familiile lor; bogații devin săraci, și săracii cerșitori. Tinerii își părăsesc locul nașterii, țărani își lasă pământurile, și aleg să caute averi. Alergarea aceasta răspândește furtul și înșelătorie. Starea poporului este cea mai deplorabilă. Dacă poporul nu poate trăi, cum să trăiască țara? Din pricina asta, eu, președintele vostru, vă fac băgători de seamă: De aici în colo faceți tot ce se poate, ca să micșorați cheltuielile traiului vostru. Funcționarii și fruntașii, negustorii și bogații au să premeargă o pildă bună, ca din oamenii noștri să se alcătuească o națiune cumpătată și modestă. În progresul lumii de astăzi o națiune numai atunci poate exista, când este *sădătoasă și solidă*; dar ca să fim sădătoși, trebuie să cruțăm, — ear solizi nu putem fi decât atunci, când suntem sărăcuțioși. Situația în țara noastră este tocmai așa, ca în foarte multe locuri din străinătate. Alungați defraul și fiți orăzatori, ca să vă puteți bucura de norocul republicii!” — Unde este țara, la care nu s'ar potrivi vorbele înțeleptului Suniatzen?!

Bicicletă sburătoare. Se vestește din Paris, că un aviator francez a sburat cu o bicicletă, fără motor, la o distanță de trei metri și jumătate. Distanța este neînsemnată și aviatorul s'a înălțat numai de zece centimetri dela pământ; este însă fapt, că a sburat cu ușurință și a câștigat premiul de 1000 franci, cu nădejdi de a-și perfecționa aparatul.

Mulțămită. Comitetul parohial din Dăișoara, protopresbiteratul Cohalmului, aduce sinceră mulțămită reuniunii femeilor române din București pentru ajutorul de 284 cor. 46 fil. trimis pe seama bisericii noastre. Dăișoara, 26 Iunie 1912 Ioan Mihailă, preot gr.-ort. român.

Cărți și reviste.

O crimă celebră. A apărut Nr. 23 din cunoscuta bibliotecă „Lumina”, cuprinzând „O crimă celebră” de renumitul scriitor englez Conan Doyle. În românește de Paul Ionescu. Un volum de 123 pagini. Prețul 30 bani.

Revista Teologică, organ pentru știința și viața bisericească, nr. 12—13 din 1912, cuprinde: Pentru onorații abonați, Redacțiunea. Despre adăosul Filioque făcut la Simbol, de I. Beleuță. Sublimitatea evangheliei, de Dim. Cornilescu. Ce ougeți despre Cristos?, de Nic. Tăndreanu. Caragiale om religios, de N. B. Ințeleptul Solomon, de Simeon Popescu. În chestia reunirii bisericilor, de Dr. N. Bălan. Mișcarea literară. Cronică bisericească culturală. Poșta redacțiunii. Tipicul cultului religios, de Cantor. — Abonamentul pe un an 10 coroane. Manuscrisele și abonamentele se trimit la adresa: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, Sibiu, Strada Reissenfel nr. 11.

Poșta redacției.

Ofenbaia. Primit și se va publica în curând.

Dlul S. F. în R. Dăm posibilitatea fiecărui preot de a se apăra în contra atacurilor publicate în alte foi; dar trebuie să cerem, ca răspunsurile, ori întimpinările, trimise nouă spre publicare, să fie astfel compuse, ca să le putem publica. Durere, „rectificarea” d-tale nu e de categoria acestora, și nu ți-o putem publica.

Bursele „V. Stroescu”.

Pentru școli de dantelerie.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” dă la concurs următoarele burse din donațiunea de 10 000 cor. a d-lui Vasile Stroescu.

Două burse de câte 2500 cor. pentru două domnișoare ce vor avea să urmeze timp de un an: una cursurile școlii de dantelerie din Viena (K. k. Central-Spitzenkurs in Wien), iar a doua cursurile școlii de dantelerie din Schneeburg în Saxoniu (Spitzenklöppelmuster-Schule zu Schneeberg). Ambele bursiere, în același timp, vor studia și organizarea atelierelor de industrie casnică din țările respective, precum și a cursurilor ambulante pentru învățarea pregătirii dantelelor, iar după terminarea cursurilor vor avea să prezinte comitetului central un raport amănunțit despre studiile făcute, și un plan, cum s'ar putea înființa și la noi asemenea ateliere și cursuri, cu ajutorul cărora s'ar putea crea nouă izvoare de venit țăranilor române. Bursierele, după terminarea cursurilor, vor fi obligate să stea cel puțin timp de 5 ani în serviciul atelierelor de industrie casnică sau a cursurilor ambulante pentru învățarea dantelelor ce se vor înființa la noi.

Concurențele își vor însoți cererile de următoarele acte:

- a) certificat de botez;
 - b) certificat despre studiile făcute;
 - c) certificat că au terminat vreo școală de industrie (de lucru de mână) sau că au făcut prexă în vreun atelier de industrie casnică și că s'au ocupat și până acum cu lucrarea dantelelor;
 - d) certificat de sănătate.
- Dela concurențe se cere totodată, să cunoască limba germană verbal și în scris. Cererile pentru aceste burse se vor înainta biroului central al „Asociațiunii”, Sibiu (Nagy-zeben) str. Saguna Nr. 6. până la 1 August n.

Sibiu, în 5 Iulie n. 1912.
Andrei Bărsanu, Oct. C. Tăslăuanu,
 președinte. secretar.

Nr. 7477 Bis.

(205) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna de clasa a III-a **Almașul-mare Jo senii**, tractul Geoagiului, se publică concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român” pre lângă emolumentele din coala B. despre ajutorul dela stat.

Suplicele concursuale instruite conform legilor în vigoare să se aștearnă la oficiul protopresbiterial al Geoagiului, având petenții cu restricțiunile regulamentari a se prezenta în termenul deschis în comună la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Sibiul, din ședința consistoriului arhiepiscopesc ca senat bisericesc ținută la 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhiepiscopesc.

Nr. 423/1912.

(207) 1—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunii consistoriale Nr. 7331/1912 școl. se publică concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela I-a publicare în „Telegraful Român” pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională română gr.-or. din **Gelmar**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartitie, iar restul de 750 cor. dela Venerabilul Consistoriu și din întregirea dela stat, ce se sperează a primi, precum și cvartir liber în edificiul școalei, relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învățământ.

Alesul învățător este obligat a conduce și cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca și în sărbători.

La cvinvenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această școală.

Concurenții să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoștință cu poporul și să-și înainteze cererile concursuale înscrise cu documentele necesare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial al Orăștiei.

Orăștie, 26 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-ort. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 527/1912.

(200) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a primei catedre de învățător la școala noastră confesională din comuna **Rotbav**, tractul protopresbiteratului Brașov, se publică concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român”.

Învățătorul ales și întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserică, cvartir în natură, în casele bisericești de sub Nr. 5, $\frac{1}{4}$ jugăr de grădină și drept de cvinvenalele legale, plătile de asemenea din cassa bisericești.

Învățătorul va fi dator, fără remunerație specială, se instrueze tinerimea de repetiție și adultă în cântările bisericești și populare, să formeze cor împreună cu învățătorul al doilea și să cânte Dumineca și sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-și înainteze rugărilor lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să-și arete destoinicia în cântări.

Brașov, în 23 Iunie 1912.

În conțelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiterial al tractului Brașov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 577/1912.

(201) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a catedrei a treia de învățător la școala noastră din **Satulung**, „Sf. Adormire”, protopopiatul Brașovului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român”.

Învățătorul ales și întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserică, cvartir în natură, 20 coroane pentru $\frac{1}{4}$ jugăr de grădină; drept la cvinvenale, conform dispozițiilor regulamentului pentru organizarea învățământului în școalele populare.

Învățătorul va fi dator, fără remunerație specială, să formeze cu elevi de școală cor și să cânte Dumineca și sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-și înainteze rugărilor lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să-și arete destoinicia în cântări.

Brașov, în 23 Iunie 1912.

În conțelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiterial al tractului Brașov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 126/1912.

(209) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învățător și al II-lea de învățătoare, eventual și aceasta de învățător, la școala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

a) Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salare fundamentale de câte cor. 1000 dela cassa bisericești, solvibile în rate lunare, cvartir în natură și grădină.

b) Dela concurenții să-și înainteze cvalificațiune legală, să mai aibă desteritatea de a conduce cor bisericesc, resp. învățătoarea dexteritatea în lucrul de mână.

c) Ambii vor avea a instrui și vor conduce în Dumineci și sărbători pe elevi la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

d) Conducătorul corului pentru care e în perspectivă o remunerație deosebită va avea a proba desteritatea sa prin atestat separat.

La cvinvenali aleșii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această școală amintind, această împrejurare în petițiile de concurs.

Concurenții vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiterial al Devei și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Hondol, din ședința comitetului parohial ținută la 10 Iunie v. 1912.

Petru A. Mihut
prezident.**Petru Vlad**
notar.**Dr. Ioan Dobre**
protopop.

Nr. 362/1912.

(208) 1—3

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele noastre confesionale din:

1. **Idicel-sat**, pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartitie dela popor și 400 cor., din ajutor dela stat pentru dobândirea cărui sau înaintat rugărilor de lipsă, cvinvenalele se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină și d) lemne de foc.

2. **Idicel-pădure**, pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartitie pe popor și 400 cor. precum și cvinvenalele pe baza documentelor celui ales se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină, d) lemne de foc din care se va încălzi și sala de învățământ.

Învățătorii aleși sunt îndatorați a propune elevilor cântările bisericești, ai conduce în toate Duminecele și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei în cor răspunsurile dela Sf. liturgie, precum și a instrui elevii de repetiție fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-și înainteze rugărilor de concurs instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar pentru a face cunoștință cu poporul au a se prezenta la biserică spre a cânta.

Reghin, (Szászrégen) 23 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiterial al tractului Reghin în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 398/1912.

(210) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala noastră confesională din **Curtuișul mic** (Kiskörtvélyes), protopresbiteratul Cetății de peatră, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

200 cor. din repartitie dela popor;

100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhiepiscopesc, 700 cor. se vor cere cu ajutor dela stat pe baza documentelor învățătorului ales; cvartir corespunzător legii în edificiul școalei; grădină în mărime de 909 st. □ și lemne de foc: o jumătate sesiune urbanială din cari se va încălzi și sala de învățământ.

Cel ales să îndatorează a providea în învățământul și în școala de repetiție, a forma cu elevii cor bisericesc cântând cu ei la sf. liturgie în dumineci și sărbători.

Reflectanții la acest post au a-și înainta rugărilor concursuale instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial și a se prezenta în comună în biserică pentru a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul unguresc, la 25 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Cetății de peatră în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.**Concurs.**

Se caută un **candidat de profesor**, care a dat cenzura, sau cel puțin examenul fundamental din **fizică și matematică**, este sănătos și voește să ocupe în 1/14 Sept. a. c. un post de **pedagog** în internatul școalei medii ort. românești din Brașov.

Pedagogul ales va primi în cele 10 luni de școală toată proviziunea obișnuită în internat, o odaie separată și de atâtea ori câte 80 coroane, câte oare va avea să propună pe săptămână la școalele amintite (cam 7 oare). Afară de aceste oare de lecții datoria principală a pedagogului va fi să asiste în internat la oarele de studiu ale elevilor, să ia parte la excursiunile și jocurile lor și să fie totdeauna cu ei, de câte ori apar în corpore la masă, la festivități, la biserică și la alte ocaziuni.

Rugarea însoțită de atestatele recerute să se adreseze „Eforiei” școalelor centrale ort. rom. din Brașov până în **25 Iulie v. a. c.** și candidatul — dacă se poate — să se prezinte personal la subscrisul și la direcțiunea școalelor medii.

Brașov, din șed. Eforiei ținută în 25 Iunie v. 1912.

Dr. Vasile Saftu

protopop și președintele Eforiei.

(213) 1—3

Nr. 395/1912.

(204) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoarești din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Trâmpoele**, cu salar de 800 cor. din repartitie, iar pentru rest se va cere întregire dela stat.

Cvartir în natură, relut de grădină 20 cor. și 3 stângini lemne de foc.

2. **Valea-Dosului**, cu salar de 800 cor. din repartitie, restul întregire dela stat sau dela ven. Consistor.

Cvartir în natură și relut de grădină 20 cor.

3. **Vârtope**, cu salar de 600 cor. din cassa bisericești, iar restul din ajutorul cerut dela stat.

Cvartir în natură și relut de grădină 20 cor.

Învățătorii aleși sunt datori a ținea strană în Dumineci și sărbători și a cânta cu copiii la sf. liturgie.

La cvinvenale se poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste școale.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar cererile instruite conform normelor din vigoare le vor înainta subsemnatului oficiu, în termenul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popoviciu

protopresbiter.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu arhiepiscopesc sub Nr. 14231 școl. datto 17 Decembrie 1909 se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere reedificarea școalei gr.-or. române din Brașov — Dârste, protopopiatul Brașovului.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 29 Iulie st. v.** (11 August st. n.) a c. la 3 ore după amiază în edificiul școalei. Prețul de strigare este 19,629 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Licitanții pot fi numai persoane cvalificate și probate în această meserie.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre oferenti pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul preliminarului și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial.

Reflectanții nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne penstu căștigarea informațiunilor, precum nici pentru participarea la licitațiune.

Licitațiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația oferentului că cunoaște condițiunile și să supune lor, să primească până la începerea licitațiunei, cari sunt a se da la mână prezidentului comitetului parohial.

Se notează, că lucrările de reconstruire sunt a se pune în curgere la începutul lui Martie 1913.

Din ședința comitetului parohial ținută în Brașov — Dârste la 24 Iunie v. 1912.

Ioan Broșu
par.-preș.**Ioan Aldulea**
not. adhoc al com. par.Aprobat:
(212) 1—2**Dr. V. Saftu**
protopop.

Nr. 394/1912.

(203) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională greco-or. română din **Abrud**, protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar 1000 cor. în rate lunare anticipative din cassa bisericești, cvartir în natură și relut de grădină 20 cor.

Învățătorul ales va fi dator să țină strană la utrenie, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii fără altă remunerație.

Învățătorul care va avea cvalificația de a instrui și conduce corul bisericesc deja existent, va fi preferit și deosebit remunerat.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile de concurs instruite conform normelor din vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiterial în înțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Szám: 1982/1912.

(202) 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szeben vármegye szászsebesi járáshoz tartozó és nyugdíjaztatás folytán üresedésbe jött felsőpányi községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom pályázni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6 §-a illetve az 1900 évi XX tc. 3 §-ában előírt képesítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi **Julius hó 27-ig d. u. 4 óráig** hozzám nyutsák be.

A román nyelvnek szóval és írásban való teljes bírása nélkülözhetlen feltételt képez.

A javadalmazás a következő:

1. Fizetés készpénzben a községtől 9801.
2. Egy kert természetbeni használat 20 Korona.

3. 7 és $\frac{1}{2}$ öl tűzifa értéke, melyből az iroda is fűtendő 28 Kor.

4. Világosítási átalány 48 Kor.

5. Lakbér 100 Kor.

6. Fuvar és napidij átalány 240 Kor.

7. Állami kiegészítés 572 Kor.

8. A magánmunkálatok után járó szabályrendelileg megállapított díjak. A 3 pont alatti fa természetben adatik.

A választás hatánapját később fogom kitűzni.

Szászsebes, 1912 július 7-én.

A járási főszolgabíró:

Graef.**Băieți de școală**

să primească pre lângă toată întreținerea pentru anul învăț. Gratuit li-se dă *instrucțiune în scrisoarea caligrafică, pian și ajutor la obiectele de învățământ*. De a se însinua până la 15 August la *Therese Keul, Sibiu, Piața mică Nr. 24.*

(206) 1—3

SALVATOR**Călcaie de gomă.****Marca lumii.****Neîntrecute în durabilitate!**

(275) 50—52

Se află pretutindenea.

Depozitul general pentru Sibiu și jur la:

Vasile Ban, Sibiu,
strada Oenii (Burgergasse) Nr. 7 și
strada Faurului (Smidtasse) Nr. 16.